PUNYASHLOK AHILYADEVI HOLKAR SOLAPUR UNIVERSITY, SOLAPUR

पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर
सोलापूर विद्यापीठ
।। विद्यया संपन्नता ।।
NAAC Accredited - 2015
'B' Grade (CGPA - 2.62)

Faculty of Humanities

New Syllabus (CBCS)
Language & Literature University Campus

M.A. Part II – Marathi (Sem.III & IV)

with effect from June 2021

PUNYASHLOK AHILYADEVI HOLKAR SOLAPUR UNIVERSITY, SOLAPUR

Language & Literature University Campus

M.A.II Marathi Sem. III & IV

New Syllabus Choice Based Credit System

2021- 2024

Sem.	Code	Tital of the Paper	Semester Exam.			L	T	P	Credits
III		**Hard Core Compulsory Paper**							
	HCT 3.1	आधुनिक भाषाविज्ञान	80	20	100	4	1	0	5
	HCT 3.2	आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (१९६० ते १९९०)	80	20	100	4	1	0	5
	HCT 3.3	भाषा व साहित्य : संशोधनाचे पद्धतीशास्त्र	80	20	100	4	1	0	5
	DSE	**Discipline Specific Elective A Group (Any one) Optional**							
	DSE 3.1	एका साहित्यप्रकाराचा अभ्यास : कथा	80	20	100	4	1	0	5
	DSE 3.2	साहित्याचा सामाजिक दृष्टिकोणातून अभ्यास (सैद्धांतिक)	80	20	100	4	1	0	5
	DSE 3.3	संस्कृती अभ्यास	80	20	100	4	1	0	5
	DSE 3.4	मध्ययुगीन मराठी पद्य	80	20	100	4	1	0	5
		Generic Elective B Group (Any one) Optional							
	OET 3.1	मराठी भाषा व स्पर्धा परीक्षा	80	20	100	4	1	0	5
	OET 3.2	प्रसारमाध्यमे आणि भाषाव्यवहार	80	20	100	4	1	0	5
	OET 3.3	तौलनिक साहित्य अभ्यास	80	20	100	4	1	0	5
	OET 3.4	आंतरभारतीय साहित्याचा अभ्यास	80	20	100	4	1	0	5
		Total	**400**	**100**	**500**	**20**	**5**	**0**	**25**
IV		**Hard Core Compulsory Paper**							
	HCT 4.1	समाजभाषाविज्ञान	80	20	100	4	1	0	5
	HCT 4.2	आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (१९९० ते २०१०)	80	20	100	4	1	0	5
	HCT 4.3	शोधप्रबंध लेखन	80	20	100	4	1	0	5

	DSE	**Discipline Specific Elective A Group (Any one) Optional**							
	DSE 4.1	एका साहित्यप्रकाराचा अभ्यास : कथा	80	20	100	4	1	0	5
	DSE 4.2	साहित्याचा सामाजिक दृष्टिकोणातून अभ्यास (उपयोजन)	80	20	100	4	1	0	5
	DSE 4.3	वाङ्मयीन संस्कृती	80	20	100	4	1	0	5
	DSE 4.4	आधुनिक मराठी गद्य	80	20	100	4	1	0	5
		Soft Core B Group (Any one) Optional							
	SCT 4.1	सौंदर्यशास्त्र	80	20	100	4	1	0	5
	SCT 4.2	लोकप्रिय साहित्य	80	20	100	4	1	0	5
	SCT 4.3	साहित्यप्रकारांचा सूक्ष्म अभ्यास	80	20	100	4	1	0	5
	SCT 4.4	मराठीचे प्रमाणलेखन व व्याकरण	80	20	100	4	1	0	5
		Total	**400**	**100**	**500**	**20**	**5**	**0**	**25**

पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर सोलापूर विद्यापीठ, सोलापूर

एम.ए.भाग - दोन विषय - मराठी

नवीन अभ्यासक्रम (CBCS Pattern)

Language & Literature University Campus

शैक्षणिक वर्ष : २०२१ - २०२२, २०२२ - २०२३, २०२३ - २०२४

सत्र तिसरे

अभ्यासपत्रिका HCT- ३.१. आधुनिक भाषाविज्ञान

अभ्यासपत्रिका HCT- ३.२. आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (१९६० ते १९९०)

अभ्यासपत्रिका HCT- ३.३. भाषा व साहित्य : संशोधनाचे पद्धतीशास्त्र

अभ्यासपत्रिका DSE - ३.१. एका साहित्यप्रकाराचा अभ्यास : कथा

किंवा

३.२. साहित्याचा सामाजिक दृष्टिकोणातून अभ्यास (सैद्धांतिक)

किंवा

३.३. संस्कृती अभ्यास

किंवा

३.४. मध्ययुगीन मराठी पद्य

अभ्यासपत्रिका OET- ३.१. मराठी भाषा व स्पर्धा परीक्षा

किंवा

३.२. प्रसारमाध्यमे आणि भाषाव्यवहार

किंवा

३.३. तौलनिक साहित्य अभ्यास

किंवा

३.४. आंतरभारतीय साहित्याचा अभ्यास

एम.ए. भाग दोन

सत्र तिसरे

अभ्यासपत्रिका HCT- ३.१. आधुनिक भाषाविज्ञान

उद्दिष्ट्ये :

१. भाषेचे स्वरूप व भाषाव्यवहार समजून घेणे.

२. आधुनिक भाषाविज्ञानाची संकल्पना समजून घेणे.

३. भाषाभ्यासाच्या पाश्चात्य संकल्पना समजून घेणे.

४. भाषेचा वर्णनात्मक अभ्यास समजून घेणे.

५. आधुनिक भाषाविज्ञानाची इतर अभ्यासक्षेत्रे समजून घेणे.

अ.क्र.	घटक	तासिका	श्रेयांक	गुण
१.	**भाषा व भाषाभ्यास** अ) भाषेचे स्वरूप ब) भाषेची लक्षणे क) भाषाविषयक दृष्टिकोन ड) भाषाभ्यासाच्या विविध पद्धती	१५	१	२०
२.	**आधुनिक भाषाविज्ञान : प्रमुख संकल्पना** अ) आधुनिक भाषाविज्ञानाचे स्वरूप ब) भाषिक व्यवस्था व भाषिक वर्तन : फर्दिना-द-सोस्यूर क) वाचिक वर्तन : ब्लूमफिल्ड ड) भाषिक क्षमता व भाषिक प्रयोग : नोम चॉम्स्की	१५	१	२०
३.	**भाषेचा वर्णनात्मक अभ्यास** अ) स्वनिमविचार ब) रुपिमविचार क) वाक्यविचार ड) अर्थविचार	१५	१	२०
४.	**आधुनिक भाषाविज्ञान व इतर अभ्यासक्षेत्रे** अ) मानववंशविज्ञान ब) मनोविज्ञान क) उपयोजित भाषाविज्ञान ड) समाजभाषाविज्ञान	१५	१	२०
	एकूण	**६०**	**०४**	**८०**

संदर्भ ग्रंथ :

१. भाषाविज्ञान वर्णनात्मक आणि ऐतिहासिक : संपा. स.गं. मालशे, अंजली सोमण, हेमंत इनामदार, संजय प्रकाशन, पुणे. १९८२

२. आधुनिक भाषाविज्ञान : सिद्धांत आणि उपयोजन : मिलिंद मालशे, मौज प्रकाशन,मुंबई.

३. आधुनिक भाषाविज्ञान (संरचनावादी, सामान्य आणि सामाजिक) संपा. कल्याण काळे, अंजली सोमण, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे. १९९९

४. अभिनव भाषाविज्ञान : गं.ना. जोगळेकर, सुविचार प्रकाशन, पुणे. १९८७

५. भाषाविज्ञान आणि मराठी भाषा : गं.ब. ग्रामोपाध्ये, व्हीनस प्रकाशन, पुणे. १९६४

६. वैखरी : भाषा आणि भाषाव्यवहार : अशोक केळकर, मॅजेस्टिक प्रकाशन, मुंबई. १९८३

७. रुजुवात : अशोक केळकर, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई. २००८

८. मराठी भाषा : उद्‌गम आणि विकास : कृ.पा. कुलकर्णी, मॉडर्न प्रकाशन, पुणे. १९६३

९. मराठी भाषिक अभ्यास : मु.श्री. कानडे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे. १९९४

१०.सुबोध भाषाशास्त्र : प्र.न. जोशी, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे. १९९८

११. मराठीचे वर्णनात्मक भाषाविज्ञान : महेंद्र कदम, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे. २००३

१२. भाषा : इतिहास आणि भूगोल : ना.गो. कालेलकर, मौज प्रकाशन, मुबई. १९८५

१३. समाजभाषाविज्ञान : रमेश वरखेडे, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर. २०११

१४. भाषाविज्ञान आणि मराठी भाषा : अनिल गवळी, हिरण्यकेशी प्रकाशन, कोल्हापूर. २००२

१५. वर्णनात्मक भाषाविज्ञान : स्वरूप आणि पद्धती : संपा. कल्याण काळे, अंजली सोमण, द.दि. पुंडे, गोखले एज्युकेशन सोसायटी, नाशिक. १९८५

१६. सुलभ भाषाविज्ञान : द.दि. पुंडे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे. १९९६

१७.भारतीय भाषांचे लोक सर्वेक्षण : महाराष्ट्र : संपा. अरुण जाखडे, मुख्य संपादक गणेश देवी, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे. २०१३

१८. Language and Responsibility : Noam Chomsky, The Harvester press, Sussex, १९७९

अभ्यासपत्रिका HCT- ३.२. आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (१९६० ते १९९०)

उद्दिष्ट्ये :

१. प्रस्तुत कालखंडातील वाङ्मयाची सामाजिक व सांस्कृतिक पार्श्वभूमी समजून घेणे.

२. प्रस्तुत कालखंडातील मराठी वाङ्मयाच्या प्रेरणा, प्रवृत्ती, लेखक व साहित्यकृतींचा अभ्यास करणे.

३. प्रस्तुत कालखंडातील विविध वाङ्मयप्रकारांचा ऐतिहासिक अभ्यास करणे.

४. प्रस्तुत कालखंडातील मराठी वाङ्मयातील विविध प्रवाह समजून घेणे.

अ.क्र.	घटक	तासिका	श्रेयांक	गुण
१.	**इ.स. १९६० ते १९९० या कालखंडातील साहित्य** अ) प्रस्तुत कालखंडातील सामाजिक आणि सांस्कृतिक पार्श्वभूमी ब) प्रस्तुत कालखंडातील राजकीय आणि शैक्षणिक स्थित्यंतरे व वाङ्मय निर्मितीवरील परिणाम क) प्रस्तुत कालखंडातील महत्त्वाचे ग्रंथकार व त्यांचे ग्रंथलेखन, स्वरूप व विशेष	**१५**	**१**	**२०**
२.	**इ.स. १९६० ते १९९० या कालखंडातील मराठी वाङ्मयाचा इतिहास** अ) कविता ब) नाटक क) चरित्र- आत्मचरित्र व आत्मकथन ड) नियतकालिके व वैचारिक लेखन	**१५**	**१**	**२०**
३.	**इ.स.१९६० ते १९९० या कालखंडातील मराठी वाङ्मयाचा इतिहास** अ) कथा ब) कादंबरी क) ललित गद्य ड) प्रवास वर्णन	**१५**	**१**	**२०**
४.	**इ.स. १९६० ते १९९० या कालखंडातील साहित्यप्रवाहांची वाटचाल** अ) दलित साहित्य ब) ग्रामीण साहित्य क) स्त्रीवादी साहित्य	**१५**	**१**	**२०**
	एकूण	**६०**	**०४**	**८०**

(टीप : इ.स.१९६० ते १९९० या कालखंडातील वाङ्मय निर्मितीच्या प्रेरणा, प्रवृत्ती व महत्त्वाचे ग्रंथकार तसेच साहित्यकृती या अनुषंगाने येथे अभ्यास अपेक्षित आहे.)

संदर्भ ग्रंथ :

१. प्रदक्षिणा खंड २ रा: संपा. पुष्पा भावे, विभा देशपांडे व इतर, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे.
२. आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास भाग २ रा : अ.ना. देशपांडे, म.सा.प., पुणे.
३. मराठी वाङ्मयाचा विवेचक इतिहास : प्र.न. जोशी, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
४. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड ७ वा भाग १,२,३ : रा.श्री. जोग, म.सा.प, पुणे.
५. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड ५ वा : रा.श्री. जोग, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे.
६. धार आणि काठ : नरहर करंदीकर, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
७. मराठी साहित्य: प्रेरणा आणि स्वरूप : संपा. गो.मा. पवार, म.द. हातकणंगलेकर, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
८. ग्रामीण चळवळ आणि आम्ही : संपा. वासुदेव मुलाटे, मेहता पब्लिकेशन्स, पुणे.
९. ग्रामीण साहित्याचा इतिहास : चंद्रकुमार नलगे, सुरेश एजन्सी, पुणे.
१०.ग्रामीण साहित्य आणि समस्या : आनंद यादव, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे.
११.ग्रामीण साहित्य : एक चिंतन : द.ता.भोसले
१२.दलित साहित्य : उद्‌गम आणि विकास : योगेंद्र यादव
१३. दलित चळवळ आणि साहित्य : कृष्णा किरवले, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
१४. स्त्रीवादी समीक्षा : अश्विनी धोंगडे, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे.
१५. आदिवासी साहित्याचे स्वरूप : माहेश्वरी गावित
१६. मराठी वृत्तपत्रांचा इतिहास : रा.के.लेले, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे.
१७. मराठी कथा : उद्‌गम आणि विकास : इंदुमती शेवडे
१८. मराठी कादंबरीचा इतिहास : चंद्रकांत बांदिवडेकर
१९. ललित, कादंबरी विशेषांक, २०१३
२०. सामाजिक चळवळी आणि सरकार : अनुवाद योगिनी वेंगुर्लेकर
२१.देशीवाण : चंद्रकांत बांदिवडेकर, अक्षर प्रकाशन, मुंबई. २००१

अभ्यासपत्रिका HCT- ३.३. भाषा व साहित्य : संशोधनाचे पद्धतीशास्त्र

उद्दिष्ट्ये :

१. संशोधनाचे महत्त्व समजून घेणे.
२. भाषा आणि साहित्य संशोधनाचे स्वरूप व वेगळेपण समजून घेणे.
३. भाषा व साहित्याच्या संशोधनाचे पद्धतीशास्त्र समजून घेणे.
४. भाषा व साहित्य संशोधनात्मक लेखनाचा परिचय करून घेणे.

अ.क्र.	घटक	तासिका	श्रेयांक	गुण
१.	**संशोधनशास्त्र** अ) संशोधन : संकल्पना व स्वरूप ब) संशोधनाचे प्रयोजन व संशोधकाचे गुण क) संशोधन पद्धती ड) साहित्य संशोधन आणि इतर ज्ञानशाखीय संशोधनाचे वेगळेपण	१५	१	२०
२.	**भाषा संशोधनाचे स्वरूप** अ) भाषा व संशोधन ब) भाषाभ्यासाच्या विविध पद्धती व मराठी भाषेचे संशोधन क) मराठी भाषा व बोलींचे संशोधन ड) साहित्याचे भाषिक, शैलीवैज्ञानिक आणि समाजभाषावैज्ञानिक संशोधन	१५	१	२०
३.	**साहित्य संशोधनाचे स्वरूप** अ) साहित्यकृतीनिष्ठ संशोधन ब) लेखकनिष्ठ संशोधन क) साहित्यप्रकारनिष्ठ संशोधन ड) साहित्याचे कालनिष्ठ संशोधन	१५	१	२०
४.	**संशोधनात्मक लेखन** अ) संशोधनाची सैद्धांतिक मांडणी, पारिभाषिक संज्ञा व उपयोजन ब) शोधनिबंध लेखन व प्रबंधलेखन प्रक्रियेचे टप्पे क) प्रबंधलेखनाची भाषा, प्रबंधलेखनातील समस्या ड) संदर्भसूची, निर्देशसूची, परिशिष्ट्ये इत्यादी	१५	१	२०
	एकूण	**६०**	**०४**	**८०**

संदर्भ ग्रंथ :

१. संशोधन पद्धतीशास्त्र : रमेश वरखेडे, मंगला वरखेडे

२. भाषा व साहित्य संशोधन खंड १,२,३ संपा. वसं जोशी, गं.ना. जोगळेकर

३. संशोधनाची क्षितिजे : संपा. भास्कर भोळे, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.

४. संशोधनाची क्षेत्रे आणि पद्धती : जयश्री पाटणकर, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर.

५. संशोधन : स्वरूप आणि पद्धती : संपा. सु.रा. चुनेकर, रंगनाथ पठारे

६. संशोधनपध्दती प्रक्रिया आणि अंतरंग : संपा. सु.रा. चुनेकर, रंगनाथ पठारे

७. संशोधन सिध्दांत आणि पद्धती : सदा कऱ्हाडे, लोकवाङ्मय गृह,मुंबई.

८. संशोधन : स्वरूप आणि समस्या : बाळासाहेब गुंजाळ, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर.

९. मराठी संशोधनविद्या : उषा माधव देशमुख, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.

१०.मराठी साहित्य संशोधन : दृष्टी आणि दृष्टिकोन : संपा. बाबुराव हिरडे, बाळासाहेब दास, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.

११.मराठी साहित्य संशोधन :नव्या दिशा: अविनाश आवलगावकर, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.

१२. साहित्य संशोधन : वाटा आणि वळणे : सुधाकर शेलार, अक्षरवाङ्मय प्रकाशन,पुणे.

१३. साहित्य संशोधनाची मूलतत्त्वे : जगन्नाथ चौधरी, अथर्व पब्लिकेशन्स, जळगाव.

१४. शोधविज्ञानकोश (साधन व संदर्भ ग्रंथ): दु.का. संत, पुणे विद्यार्थी गृह, प्रकाशन, पुणे.

१५. शोधनिबंधाची लेखनपद्धती : मिलिंद मालशे, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई.

१६. प्रबंध कसा लिहावा : जयंत वेलणकर, साहित्य प्रसार केंद्र, नागपूर.

१७. सूचींची सूची : सु.रा. चुनेकर, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.

१८. ग्रंथालयीन संदर्भ सेवा : अनंत जोशी आणि वंसत जोशी

१९. मराठी प्रबंध सूची : वसंत विष्णू कुलकर्णी, साहित्य प्रचार केंद्र, नागपूर.

२०. मराठी शोधप्रबंधांची वर्णनात्मक सूची (१९४७ ते २००४) : डी.आर.गायकवाड, निर्मिती संवाद प्रकाशन, कोल्हापूर.

अभ्यासपत्रिका DSE - ३.१. एका साहित्यप्रकाराचा अभ्यास : कथा

उद्दिष्ट्ये :

१. कथा साहित्यप्रकाराची ओळख करून घेणे.
२. मराठी कथेची जडणघडण, ऐतिहासिक स्थित्यंतरे समजून घेणे.
३. मराठी कथा व इतर साहित्याचा अनुबंध समजून घेणे.
४. कथा साहित्याचे समकालीन स्वरूप लक्षात घेणे.

अ.क्र.	घटक	तासिका	श्रेयांक	गुण
१.	**कथा : संकल्पना, स्वरूप व वाटचाल** अ) साहित्यप्रकारांची संकल्पना ब) कथा: संकल्पना व स्वरूप क) मराठी कथेचा स्थूल परिचय ड) मराठी कथेचे विशेष	१५	१	२०
२.	**नेमलेली साहित्यकृती : 'पाच कथाकार' : संपा. वि.स.खांडेकर (कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, मुंबई)** अ) वि.स.खांडेकर यांचा परिचय ब) 'पाच कथाकार' मधील कथांची आशयसूत्रे क) 'पाच कथाकार' मधील कथांचे आविष्कार विशेष	१५	१	२०
३.	**नेमलेली साहित्यकृती : 'तलावातलं चांदणं' : गंगाधर गाडगीळ (पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई)** अ) गंगाधर गाडगीळ यांचा परिचय ब) 'तलावातलं चांदणं' मधील कथांची आशयसूत्रे क) 'तलावातलं चांदणं' मधील कथांचे आविष्कार विशेष	१५	१	२०
४.	**नेमलेली साहित्यकृती : 'निळासावळा' : जी.ए.कुलकर्णी (पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई)** अ) जी.ए.कुलकर्णी यांचा परिचय ब) 'निळासावळा' मधील कथांची आशयसूत्रे क) 'निळासावळा' मधील कथांचे आविष्कार विशेष	१५	१	२०
	एकूण	**६०**	**०४**	**८०**

संदर्भ ग्रंथ :

१. कथा : संकल्पना आणि समीक्षा : सुधा जोशी, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.

२. मराठी कथा : रूप आणि परिसर : म.द.हातकणंगलेकर, श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे.२००८

३. मराठी कथा साहित्य (एक आलेख) : म.ना.अदवंत, नीहारा प्रकाशन, पुणे.

४. मराठी कथा : स्वरूप व आस्वाद : दा.वि.कुलकर्णी, स्वाध्याय महाविद्यालय प्रकाशन, पुणे.

५. मराठी कथा : उद्‌गम आणि विकास : इंदुमती शेवडे, सोमय्या प्रकाशन, मुंबई. १९७३

६. मराठी कथेची स्थिती आणि गती : अंजली सोमण, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.

७. मराठी कथारूपे : रा.ग.जाधव, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.

८. मराठीतील कथनरूपे : वसंत आबाजी डहाके, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.

९. सहा कथाकार : संपा. भालचंद्र फडके, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे.

१०.कथा आणि कथेमागची कथा : राजन खान, साधना प्रकाशन, पुणे.

११.मराठी नागरकथा : छाया पवार, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे

१२.मराठी कथा : परंपरा आणि नवता : संपा. अशोक बेंडबळे

१३.गंगाधर गाडगीळ : व्यक्ती आणि सृष्टी : संपा. प्रभा गणोरकर

१४.गाडगीळांच्या कथा : संपा. श्री.पु.भागवत, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे.

१५. निवडक गंगाधर गाडगीळ : संपा. सुधा जोशी, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.

१६. जीएंची महाकथा : द.भि.कुलकर्णी, आकांक्षा प्रकाशन, पुणे.

१७. आजकालचे साहित्यिक : गंगाधर गाडगीळ, उत्कर्ष प्रकाशन.

१८. जी.एं.च्या कथा : एक अन्वयार्थ : धों.वि.देशपांडे, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई

१९.डोह काळिम्यात डोकावताना : रा.ग.जाधव, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे.

२०. जास्वंद : माधव आचवल, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई

२१.जीएंची कथा : परिसरयात्रा : ए.आर.यार्दी, वि.गो.वडेर, राजहंस प्रकाशन, पुणे.

अभ्यासपत्रिका DSE ३.२. साहित्याचा सामाजिक दृष्टिकोणातून अभ्यास (सैद्धांतिक)

उद्दिष्ट्ये :

१. साहित्य आणि समाज यांचा अनुबंध समजून घेणे.
२. सामाजिक घडामोडींचा साहित्यावर पडणारा प्रभाव लक्षात घेणे.
३. लेखकाच्या वाङ्मयीन व्यक्तिमत्त्वाची जडणघडण समजून घेणे.
४. साहित्यकृतीचे सामाजिक दृष्टिकोणातून अभ्यास व विश्लेषण करून घेणे.
५. साहित्याच्या अभिरुचीचा सामाजिक दृष्टिकोणातून अभ्यास लक्षात घेणे.

अ.क्र.	घटक	तासिका	श्रेयांक	गुण
१.	**साहित्याचा सामाजिक अभ्यास : तात्त्विक विवेचन** अ) साहित्याचा सामाजिक अभ्यास: संकल्पना, स्वरूप आणि व्याप्ती ब) समाजमूल्ये व वाङ्मयीन मूल्ये यांचा सहसंबंध क) हिपोलीन तेन यांचा सिद्धांत ड) कार्ल मार्क्स यांचा दृष्टिकोन	१५	१	२०
२.	**लेखकनिष्ठ विचार** अ) लेखकाच्या व्यक्तिमत्त्वाची जडणघडण ब) लेखकाच्या व्यक्तिमत्त्वाचा साहित्यावर होणारा परिणाम क) लेखकाची सामाजिक भूमिका ड) लेखकास मिळणारा लोकाश्रय व राजाश्रय	१५	१	२०
३.	**साहित्यकृतिनिष्ठ विचार** अ) सामाजिक परिस्थिती व कलारूपांचा परस्परानुबंध ब) साहित्यकृतीच्या आशयाचे सामाजिक विश्लेषण क) रूपबंधाचे सामाजिक विश्लेषण	१५	१	२०
४.	**परिस्थितिनिष्ठ व वाचकनिष्ठ विचार** अ) ऐतिहासिक, सामाजिक, राजकीय, आर्थिक परिस्थिती व त्यातून निर्मित वाङ्मयीन प्रेरणा ब) राजकीय व वैचारिक चळवळी आणि साहित्य क) वाचक आणि साहित्य यातील अनुबंध ड) अभिरुची विषयक प्रश्न	१५	१	२०
	एकूण	६०	०४	८०

संदर्भ ग्रंथ :

१. साहित्य, समाज आणि संस्कृती : दिगंबर पाध्ये
२. समाज आणि साहित्य : सदा कऱ्हाडे
३. साहित्य आणि सामाजिक संदर्भ : रा.ग.जाधव
४. मराठी साहित्यातील स्पंदने : गो.म.कुलकर्णी
५. साहित्य समीक्षा आणि संवाद : रवींद्र ठाकूर
६. मार्क्सवादी साहित्यविचार : के.रं.शिरवाडकर
७. साहित्य, समाज आणि माणूस : नारायण सुर्वे
८. समाज आणि साहित्य : अविनाश सहस्त्रबुध्दे
९. मार्क्सवादी समीक्षा : स.त्र्यं. कुल्ली
१०. परिवर्तनाच्या दिशा : जनार्दन वाघमारे
११. साहित्यविचार आणि समाजचिंतन : भा.शं.भणगे
१२. आधुनिक मराठी साहित्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी : गो.म. कुलकर्णी
१३.साहित्य आणि समाजजीवन : लालजी पेंडसे
१४.जीवन व साहित्य : शरच्चंद्र मुक्तिबोध
१५. संत वाङ्मयाची सामाजिक फलश्रुती : गं.बा.सरदार
१६. मार्क्सवाद आणि मराठी साहित्य : वि.स.जोग
१७. दलित साहित्य : वेदना आणि विद्रोह : भालचंद्र फडके
१८. दलित साहित्याचे क्रांतिविज्ञान : बाबुराव बागूल
१९.अब्राह्मणी साहित्याचे सौंदर्यशास्त्र : कॉ. शरद पाटील
२०. अभिरुची : नागर आणि ग्रामीण : गो.म.कुलकर्णी
२१.साहित्य आणि समाज : संपा. नागनाथ कोत्तापल्ले
२२. साहित्यमूल्य आणि अभिरुची : गो.मा.पवार
२३. मराठी साहित्य, समाज आणि संस्कृती : आनंद यादव
२४.टीकास्वयंवर : भालचंद्र नेमाडे
२५. संत मंडळाचे सामाजिक कार्य : बा.रं.सुंठणकर
२६. साहित्याचे तत्त्वज्ञान : वि.ना.ढवळे
२७.समाजशास्त्रीय विचारातील प्रमुख प्रवाह : अनु. हेमकांत बलकुंदी
२८.दलित साहित्याचे सौंदर्यशास्त्र : शरणकुमार लिंबाळे
२९. सामाजिक परिवर्तन आणि मराठी साहित्य : संपा.र.बा.मंचरकर
३०. आधुनिक समीक्षा सिध्दांत : मिलिंद मालशे, अशोक जोशी

अभ्यासपत्रिका DSE ३.३. संस्कृती अभ्यास

उद्दिष्ट्ये :

१. संस्कृती अभ्यास या शाखेचा परिचय करून घेणे.
२. समाज, संस्कृती आणि साहित्य सहसंबंध समजून घेणे.
३. आंतरविद्याशाखीय अभ्यासपद्धती समजून घेणे.
४. साहित्य आणि इतर कलारूपांच्या परस्परसंबंधांचा सांस्कृतिक शोध घेणे.
५. मराठी साहित्य सांस्कृतिक अभ्यासाची परंपरा समजून घेणे.

अ.क्र.	घटक	तासिका	श्रेयांक	गुण
१.	**संस्कृती : संकल्पना व स्वरूप** अ) संस्कृती संकल्पना ब) व्याख्या व स्वरूप क) संस्कृतीचे घटक ड) संस्कृती व उपसंस्कृती	१५	१	२०
२.	**संस्कृती अभ्यास** अ) संस्कृती अभ्यासाची संकल्पना ब) संस्कृती अभ्यासाचा मागोवा क) संस्कृती अभ्यास आणि साहित्य अंत:संबंध ड) संस्कृती अभ्यासाची आंतरविद्याशाखीय दृष्टी	१५	१	२०
३.	**संस्कृती अभ्यासाच्या दिशा** अ) संस्कृती, समाज आणि प्रभुत्वसंबंध ब) दलित, वंचित, आदिवासी, स्त्रिया क) संस्कृती अभ्यास आणि राजकीय दृष्टिकोन	१५	१	२०
४.	**संस्कृती अभ्यास : आविष्कार रूपे आणि अभिरुची विचार** अ) साहित्यप्रकारांची संस्कृती विशिष्टता ब) मराठी वाङ्मयीन स्थित्यंतरे आणि संस्कृती संदर्भ क) अभिरुची विविधतेचा संस्कृतिविचार	१५	१	२०
	एकूण	६०	०४	८०

संदर्भ ग्रंथ :

१. मराठी साहित्य : इतिहास आणि संस्कृती : वसंत आबाजी डहाके, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.

२. संस्कृती : इरावती कर्वे, देशमुख ॲन्ड कंपनी पब्लिशर्स, पुणे.

३. मूल्यभानाची सामग्री : हरिश्चंद्र थोरात, शब्द पब्लिकेशन, मुंबई

४. मराठी कादंबरी : त्रेसष्ठ ते तेरा : हरिश्चंद्र थोरात

५. स्मृतिभ्रंशानंतर : गणेश देवी : अनुवाद म.सु.पाटील, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे.

६. आधुनिक मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी : गो.म.कुलकर्णी

७. प्राचीन भारत की संस्कृति और सभ्यता : राजकमल प्रकाशन, दिल्ली

८. पुराणकथा आणि वास्तवता : दामोदर कोसंबी, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई

९. वाङ्मयीन अध्यापन : संपा. द.दि.पुंडे

१०. वाङ्मयीन संस्कृती : सुधीर रसाळ, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई

११. मराठी आदिवासी साहित्य : अमर कांबळे

१२.आदिवासी मराठी : स्वरूप आणि समस्या : संपा. प्रमोद मुनघाटे

१३. साठोत्तरी साहित्य प्रवाह खंड १ व २ : प्रल्हाद लुलेकर, सायन पब्लिकेशन प्रा.लि.पुणे.

१४. स्वातंत्र्योत्तर मराठी पोवाडे : सयाजीराव छबुराव गायकवाड, अक्षर दालन प्रकाशन, कोल्हापूर. २०१९

अभ्यासपत्रिका DSE ३.४. मध्ययुगीन मराठी पद्य

उद्दिष्ट्ये :

१. मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचे स्वरूप समजून घेणे.
२. मध्ययुगीन कालखंडातील पद्यलेखनाची परंपरा समजून घेणे.
३. ओवी या काव्यप्रकाराचे स्वरूप लक्षात घेणे.
४. अभंग या काव्यप्रकाराचे स्वरूप व विशेष लक्षात घेणे.
५. भारूड या रचनाप्रकाराचा परिचय करून घेणे.

अ.क्र.	घटक	तासिका	श्रेयांक	गुण
१.	**मध्ययुगीन मराठी पद्य** अ) मध्ययुगीन साहित्याची प्रेरणा, स्वरूप व वैशिष्ट्ये ब) मध्ययुगीन मराठी पद्याचे स्वरूप व विशेष क) मध्ययुगीन मराठी पद्याचे विविध प्रकार ड) मध्ययुगीन मराठी पद्यातील सामाजिक, सांस्कृतिक व वाङ्मयीन दर्शन	१५	१	२०
२.	**नेमलेली साहित्यकृती : 'ज्ञानेश्वरी पहिला अध्याय' : संपा. रत्नाकर बापूराव मंचरकर, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे** अ) संत ज्ञानेश्वर यांचा जीवन परिचय ब) 'ज्ञानेश्वरी पहिला अध्याय' मधील ओवींचे स्वरूप क) 'ज्ञानेश्वरी पहिला अध्याय' मधील तत्त्वज्ञान ड) 'ज्ञानेश्वरी पहिला अध्याय' मधील काव्यसौंदर्य	१५	१	२०
३.	**नेमलेली साहित्यकृती : 'नामदेव गाथा' : संपा. हरी श्रीधर शेणोलीकर, साहित्य अकादेमी, नवी दिल्ली** अ) संत नामदेव यांचा जीवन परिचय ब) अभंगांचे रचना विशेष क) नामदेव गाथेतील भक्तिभाव ड) नामदेव गाथेतील प्रबोधनविचार	१५	१	२०
४.	**नेमलेली साहित्यकृती : 'एकनाथांची निवडक भारूडे' : संपा. डॉ. वसंत जोशी, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे** अ) संत एकनाथ यांचा जीवन परिचय ब) भारूडांचे स्वरूप क) भारूडातील लोकजागर ड) भारूडांची भाषाशैली	१५	१	२०
	एकूण	६०	०४	८०

संदर्भ ग्रंथ :

१. मध्ययुगीन मराठी साहित्य : एक पुनर्विचार : श्री.रं.कुलकर्णी, राजहंस प्रकाशन, पुणे. १९९५

२. संत वाङ्मयाची सामाजिक फलश्रुती : गं.बा.सरदार, म.सा.प. पुणे.

३. प्राचीन मराठी गद्य : प्रेरणा आणि परंपरा: श्री.रं. कुलकर्णी

४. पाच संत कवी : शं.गो.तुळपुळे, सुविचार प्रकाशन, पुणे. १९८४

५. सार्थ ज्ञानेश्वरी : विनायक बोवा जोशी साखरे, बुक सेलर्स, मुंबई.

६. संत ज्ञानेश्वरांची कविता : म.न.आचार्य, पुष्प प्रकाशन, पुणे.

७. संत नामदेव गाथा : नाना महाराज साखरे, वरदा प्रकाशन, पुणे.

८. संत नामदेव विषयक अभ्यास : संपा. अशोक कामत, सतीश बडवे, श्री.ज्ञानेश्वर महाराज संशोधन कमिटी, आळंदी. २००१

९. संत एकनाथ : व्यक्ती आणि वाङ्मय : न.रा.फाटक, मौज प्रकाशन, मुंबई. १९६३

१०.एकनाथांची भारूडे भाग १ व २ : नानासाहेब बडवे, श्री.एकनाथ संशोधन मंदिर, औरंगाबाद. १९७८

११.मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड १ (आरंभ ते १३५०) : शं.गो.तुळपुळे, म.सा.प.पुणे

१२.मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड १ (१३५० ते १६८०) : म.सा.प.पुणे. १९८२

१३. धर्म संप्रदाय आणि मध्ययुगीन मराठी वाङ्मय : र.बा.मंचरकर, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे. २०००

१४.प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास : ल.रा.नसिराबादकर, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर. २००५

१५. संत साहित्याची सामाजिक आणि राष्ट्रीय कामगिरी : गं.बा.सरदार, डायरेक्टर पब्लिकेशन्स डिव्हिजन, दिल्ली. १९६६

१६. प्राचीन मराठीच्या नवधारा : रा.चिं.ढेरे, मोघे प्रकाशन, कोल्हापूर. १९७२

१७. रिंगण, संत नामदेव विशेषांक, आषाढी २०१२

१८. प्रतिष्ठान, संत नामदेव विशेष अंक, जानेवारी - फेब्रुवारी- मार्च- एप्रिल २०१५

अभ्यासपत्रिका OET- ३.१. मराठी भाषा व स्पर्धा परीक्षा

उद्दिष्ट्ये :

१. भाषेचे स्वरूप विशेष समजून घेणे.
२. भाषेतील स्तरभेद आणि बोलींचा अभ्यास लक्षात घेणे.
३. लोकसाहित्याचे स्वरूप विशेष समजून घेणे.
४. मराठी लोकसाहित्याचे प्रकारभेद समजून घेणे.

अ.क्र.	घटक	तासिका	श्रेयांक	गुण
१.	**भाषेचे स्वरूप आणि कार्य** अ) भाषा एक चिन्ह व्यवस्था : लांग व परोल ब) प्रमाणभाषा आणि बोलीभाषा क) सामाजिक स्तरानुसार भाषावैविध्ये ड) भाषेची कार्ये	१५	१	२०
२.	**मराठीच्या विविध बोली** अ) बोली : स्वरूप व विशेष ब) अहिराणी क) वऱ्हाडी ड) डांगी	१५	१	२०
३.	**लोकसाहित्याचे स्वरूप** अ) लोकसाहित्य : संकल्पना व स्वरूप ब) लोकसाहित्याच्या विविध व्याख्या क) लोक आणि साहित्य संकल्पना ड) लोकसाहित्याची व्याप्ती	१५	१	२०
४.	**लोकसाहित्याचे प्रकार (मराठीच्या संदर्भात)** अ) लोकसाहित्याचे प्रकार : स्वरूप व विशेष ब) लोकगीते क) लोककथा ड) लोकनाट्य	१५	१	२०
	एकूण	६०	०४	८०

संदर्भ ग्रंथ :

१. मराठीचे भाषाशास्त्र : श्री.न.गजेंद्रगडकर

२. मराठी भाषा : उद्‌गम आणि विकास : कृ.पा.कुलकर्णी

३. भाषा आणि संस्कृती : ना.गो.कालेलकर

४. भाषा : इतिहास आणि भूगोल : ना.गो.कालेलकर

५. आधुनिक भाषाविज्ञान : सिध्दांत आणि उपयोजन : मिलिंद मालशे

६. भाषाविज्ञान : वर्णनात्मक आणि ऐतिहासिक : संपा. मालशे, इनामदार, सोमण

७. मराठीचे वर्णनात्मक भाषाविज्ञान : महेंद्र कदम

८. रुजुवात : अशोक केळकर

९. भाषाविचार आणि मराठी भाषा : गं.ब.ग्रामोपाध्ये

१०. लोकसाहित्याची रूपरेखा : दुर्गा भागवत

११. लोकसाहित्याचे स्वरूप : प्रभाकर मांडे

१२. लोकसाहित्यमीमांसा : विश्वनाथ शिंदे

१३. लोकसाहित्य : संकल्पना व स्वरूप : शरद व्यवहारे

१४. लोकरंगभूमी: प्रभाकर मांडे

अभ्यासपत्रिका OET- ३.२. प्रसारमाध्यमे आणि भाषाव्यवहार

उद्दिष्ट्ये :

१. भाषाव्यवहार आणि प्रसारमाध्यमांचे स्वरूप लक्षात घेणे.
२. मुद्रित माध्यमांच्या भाषेचे विशेष समजून घेणे.
३. श्राव्य माध्यमांच्या भाषेचे वेगळेपण समजून घेणे.
४. दृकश्राव्य माध्यमांची प्रभावक्षमता समजून घेणे.
५. प्रसारमाध्यमातील भाषाव्यवहार लक्षात घेणे.

अ.क्र.	घटक	तासिका	श्रेयांक	गुण
१.	**भाषाव्यवहार आणि प्रसारमाध्यमांचे स्वरूप** अ) भाषेचे स्वरूप व उपयोजन क्षेत्रे ब) प्रसारमाध्यमे : संकल्पना व स्वरूप क) पारंपरिक माध्यमे : लोकगीत, लोकनृत्य, लोकनाट्य ड) आधुनिक माध्यमे : वृत्तपत्रे, आकाशवाणी, दूरचित्रवाणी, नवमाध्यमे	**१५**	**१**	**२०**
२.	**मुद्रित माध्यमे आणि भाषाव्यवहार** अ) मुद्रित माध्यमांचे स्वरूप ब) वृत्तपत्र माध्यमांची भाषा क)नियतकालिकांचे स्वरूप आणि भाषा ड) मुद्रित माध्यमांतील भाषेचे विशेष	**१५**	**१**	**२०**
३.	**श्राव्य माध्यमे आणि भाषाव्यवहार** अ) श्राव्य माध्यमांचे स्वरूप ब) आकाशवाणीवरील भाषेचे उपयोजन क) उदघोषणा, बातमी, मुलाखत, भाषिक कौशल्ये ड) आकाशवाणीवरील जाहिरातीचे विशेष	**१५**	**१**	**२०**
४.	**दृकश्राव्य माध्यमे आणि भाषाव्यवहार** अ) दृकश्राव्य माध्यमांचे स्वरूप ब) दूरचित्रवाणी प्रसारमाध्यमाची भाषा क) सिनेमाची भाषा ड) समाजमाध्यमांची भाषा : ट्विटर, युटयुब, फेसबुक, व्हाटस्अप	**१५**	**१**	**२०**
	एकूण	**६०**	**०४**	**८०**

संदर्भ ग्रंथ :

१. भाषा संवाद, संपा.अनिल गवळी, नंदकुमार मोरे, सायन पब्लिकेशन, पुणे.

२. प्रसारमाध्यमे आणि मराठी भाषा : संपादक भास्कर शेळके, कर्मवीर प्रकाशन, पुणे.

३. प्रसारमाध्यमे आणि प्रयोगकला : विश्राम ढोले, ललित कला केंद्र, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ आणि लोकवाङ्मयगृह, मुंबई.

४. कोशवाङ्मय विचार आणि व्यवहार : सदाशिव देव, डायमंड पब्लिकेशन, पुणे.

५. प्रसारमाध्यमे विशेषांक, शब्दालय दिवाळी २०१५.

६. भारतातील प्रसारमाध्यमे : काल आणि आज : जे.व्ही. विलानीलम, अनुवाद जयमती दळवी, डायमंड पब्लिकेशन, पुणे.

७. जनसंवाद : सिध्दांत आणि व्यवहार : रमा गोळवलकर, श्री मंगेश प्रकाशन, नागपूर.

८. जनसंवाद आणि जनमाध्यम : सैध्दांतिक संकल्पना : श्रीपाद जोशी, श्री मंगेश प्रकाशन, नागरपूर.

९. मुद्रित आणि श्राव्य माध्यमे : लेखन आणि संवाद : केशव तुपे, अथर्व पब्लिकेशन, जळगाव.

१०.जागतिकीकरण, संवाद -माध्यमे आणि फेरमांडणीचे नवे आव्हान : श्रीपाद भालचंद्र जोशी, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद.

अभ्यासपत्रिका OET- ३.३. तौलनिक साहित्य अभ्यास

उद्दिष्ट्ये :

१. तौलनिक साहित्य अभ्यासाचे स्वरूप समजून घेणे.
२. तौलनिक साहित्य अभ्यासाचा दृष्टिकोन लक्षात घेणे.
३. तौलनिक साहित्य अभ्यासातील विविध घटक समजून घेणे.
४. तौलनिक साहित्य अभ्यासाची दिशा अधोरेखित करणे.
५. तौलनिक साहित्य अभ्यासाचे बहुभाषिक अभ्यासक्षेत्र लक्षात घेणे.

अ.क्र.	घटक	तासिका	श्रेयांक	गुण
१.	**तौलनिक साहित्य अभ्यासातील विविध संप्रदाय** अ) अभिजातवाद ब) सौंदर्यवाद क) वास्तववाद ड) आधुनिकवाद व पाश्चात्य तुलनात्मक विचार	१५	१	२०
२.	**द्वैभाषिक साहित्यकृतींचा अभ्यास** अ) द्वैभाषिक साहित्यकृतींच्या अभ्यासाचे स्वरूप ब) दोन लेखकातील आंतरक्रियांचा विचार क) आशयसूत्रांचा विचार ड) लेखनवैशिष्ट्यांचा अभ्यास	१५	१	२०
३.	**तौलनिक साहित्य अभ्यासाचे महत्त्व** अ) भाषिक व सामाजिक आदानप्रदान ब) संस्कृती अभ्यास अंतर्गत तुलनात्मकविचार क) जागतिकीकरण आणि देशीवाद ड) साहित्येतर कला आणि आंतरविद्याशाखीय महत्त्व	१५	१	२०
४.	**तौलनिक साहित्य अभ्यासातील इतर क्षेत्रे** अ) वाङ्मयीन प्रवाह आणि चळवळींचा अभ्यास ब) वैचारिक साहित्याचा तौलनिक अभ्यास क)) पर्यावरणीय साहित्याचा तौलनिक अभ्यास	१५	१	२०
	एकूण	६०	०४	८०

संदर्भ ग्रंथ :

१. तौलनिक साहित्याभ्यास : वसंत बापट, मौज प्रकाशन, मुंबई.
२. तौलनिक साहित्याभ्यास : चंद्रशेखर जहागीरदार, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, मुंबई.
३. तौलनिक साहित्य : निशिकांत मिरजकर, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
४. तौलनिक साहित्य : संकल्पना व स्वरूप : निशिगंधा व्यवहारे
५. तौलनिक साहित्याभ्यास : नवे सिध्दांत आणि उपयोजन : आनंद पाटील, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद. १९९८
६. तौलनिक साहित्याभ्यास : तत्त्वे आणि दिशा : म.द.हातकणंगलेकर, सौरभ प्रकाशन, कोल्हापूर.
७. तौलनिक अभ्यास : संकल्पना आणि प्रारूप : श्रीपाल सबनीस, कविता प्रकाशन, पुणे.
८. भारतीय साहित्याची संकल्पना : द.दि.पुंडे
९. तौलनिक साहित्याभ्यास : नव्या दिशा : भरत जाधव, तेजस प्रकाशन, सातारा
१०. तौलनिक साहित्याभ्यास : संकल्पना व विचार : निता मेश्राम-पाटील, अंशुल पब्लिकेशन्स, नागपूर.

अभ्यासपत्रिका OET- ३.४. आंतरभारतीय साहित्याचा अभ्यास

उद्दिष्ट्ये :

१. आंतरभारतीय साहित्याचा परिचय करून घेणे.
२. आंतरभारतीय भाषा भगिनी संकल्पना समजून घेणे.
३. भारतीयत्व ही संकल्पना लक्षात घेणे.
४. आंतरभारतीय मराठी साहित्याचे स्वरूप समजून घेणे.
५. मराठीबरोबरच इतर भारतीय भाषा व साहित्याचे आकलन करून घेणे.

अ.क्र.	घटक	तासिका	श्रेयांक	गुण
१.	**आंतरभारतीय साहित्य** अ) आंतरभारतीय साहित्याची संकल्पना व स्वरूप ब) आंतरभारतीय भाषा भगिनी संकल्पना क) भारतीयत्व संकल्पना ड) आंतरभारतीय साहित्य अभ्यासाचे महत्त्व	**१५**	**१**	**२०**
२.	**भाषांतर संकल्पना** अ) भाषांतर प्रक्रियेचे स्वरूप व महत्त्व ब) भाषांतर, अनुवाद व रूपांतर क) आंतरभारतीय साहित्यातील भाषांतरणाच्या समस्या	**१५**	**१**	**२०**
३.	**आंतरभारतीय मराठी साहित्य** अ) आंतरभारतीय मराठी साहित्यातील भाषांतरणाचा स्थूल परामर्श ब) आंतरभारतीय मराठी साहित्याचे विशेष क) आंतरभारतीय मराठी साहित्य अभ्यासातील दिशा	**१५**	**१**	**२०**
४.	**नेमलेली साहित्यकृती :' तमस' : भीष्म सहानी (हिंदी) मराठी अनुवाद चंद्रकांत पाटील, नॅशनल बुक ट्रस्ट इंडिया** अ) भीष्म सहानी यांचा परिचय ब) 'तमस' कादंबरीतील आशयसूत्रे क) 'तमस' कादंबरीच्या अनुवादाचे स्वरूप ड) 'तमस' कादंबरीच्या अनुवादाचे विशेष	**१५**	**१**	**२०**
	एकूण	**६०**	**०४**	**८०**

संदर्भ ग्रंथ :

१. भारतीय संस्कृती : साने गुरुजी, अक्षरवेध प्रकाशन, पुणे

२. भारतीय साहित्याची संकल्पना (चंद्रकांत बांदिवडेकर गौरवग्रंथ) संपा.द.दि.पुंडे

३. भाषांतरमीमांसा : कल्याण काळे, अंजली सोमण, चिन्मय प्रकाशन, पुणे.

४. भाषांतर आणि भाषा : विलास सारंग, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.

५. भाषांतरविद्या : संपा. रमेश वरखेडे

६. देशीवाण : चंद्रकात बांदिवडेकर

७. भाषांतर : सदा कऱ्हाडे, लोकवाङ्गय गृह, मुंबई.

८. मराठी अनुवाद ग्रंथसूची : वीणा मुळे

९. भाषा आणि संस्कृती : ना.गो.कालेलकर, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.

१०.भाषांतर प्रसंग : निशिकांत ठकार, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.

११. भाषांतर चिकित्सा : मधुकर मोकाशी, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.

१२.भाषासंवाद : संपा.अनिल गवळी, नंदकुमार मोरे, सायन पब्लिकेशन, पुणे.

१३.भारतीय साहित्यिक : सुनीलकुमार लवटे, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे.

१४.भारतीय भाषा आणि साहित्य : सुनीलकुमार लवटे, साधना प्रकाशन, पुणे.

पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर सोलापूर विद्यापीठ, सोलापूर

एम.ए.भाग - दोन विषय - मराठी

नवीन अभ्यासक्रम (CBCS Pattern)

Language & Literature University Campus

शैक्षणिक वर्ष : २०२१ - २०२२, २०२२ - २०२३, २०२३ - २०२४

सत्र चौथे

अभ्यासपत्रिका HCT- ४.१. समाजभाषाविज्ञान

अभ्यासपत्रिका HCT- ४.२. आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (१९९० ते २०१०)

अभ्यासपत्रिका HCT- ४.३. शोधप्रबंध लेखन

अभ्यासपत्रिका DSE - ४.१. एका साहित्यप्रकाराचा अभ्यास : कथा

किंवा

४.२. साहित्याचा सामाजिक दृष्टिकोणातून अभ्यास (उपयोजन)

किंवा

४.३. वाङ्मयीन संस्कृती

किंवा

४.४. आधुनिक मराठी गद्य

अभ्यासपत्रिका SCT - ४.१. सौंदर्यशास्त्र

किंवा

४.२. लोकप्रिय साहित्य

किंवा

४.३. साहित्यप्रकारांचा सूक्ष्म अभ्यास

किंवा

४.४. मराठीचे प्रमाणलेखन व व्याकरण

एम.ए. भाग दोन
सत्र चौथे
अभ्यासपत्रिका HCT- ४.१. समाजभाषाविज्ञान

उद्दिष्ट्ये :

१. समाजभाषाविज्ञानाचे स्वरूप व संकल्पना समजून घेणे.
२. समाज, संस्कृती आणि भाषा यामधील परस्परसंबंध लक्षात घेणे.
३. भाषाव्यवहार आणि भाषासंपर्क यांचे स्वरूप समजून घेणे.
४. सामाजिक स्तरातील भाषाव्यवहार व भाषासंप्रेषण लक्षात घेणे.
५. मराठीच्या विविध बोलींचा समाजभाषावैज्ञानिक अभ्यास लक्षात घेणे.

अ.क्र.	घटक	तासिका	श्रेयांक	गुण
१.	**समाजभाषाविज्ञान : स्वरूप आणि व्याप्ती** अ) समाजभाषाविज्ञान संकल्पना ब) भाषेचा समाजसापेक्ष अभ्यास क) भाषिक वर्तन आणि परिस्थिती संदर्भ ड) भाषिक भांडार व लघुक्षेत्रे	१५	१	२०
२.	**भाषा आणि समाज** अ) समाज, संस्कृती आणि भाषा सहसंबंध ब) आर्थिक वर्गव्यवस्था आणि भाषा क) जातीव्यवस्था आणि समुहसापेक्ष भाषा ड) लिंगभाव, वयोगट आणि भाषा	१५	१	२०
३.	**भाषाव्यवहार आणि भाषा संपर्क** अ) भाषा संपर्काचे स्वरूप व विविधता ब) भाषामिश्रण आणि भाषाबदल क) पिजीनभाषा आणि क्रिऑल भाषा ड) भाषांतर्गत भेद : द्वैभाषिकता, बहुभाषिकता, परकीय भाषा व शेजारभाषा	१५	१	२०
४.	**सामाजिक बोलीविज्ञान** अ) बोलीची निर्मितीप्रक्रिया आणि समाज ब) बोलीभूगोल क) व्यावसायिक बोली ड) मराठीच्या प्रमुख बोली	१५	१	२०
	एकूण	६०	०४	८०

संदर्भ ग्रंथ :

१. समाजभाषाविज्ञान : रमेश वरखेडे, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर. २०११

२. वैखरी : भाषा आणि भाषाव्यवहार : अशोक केळकर, मॅजेस्टिक प्रकाशन, मुंबई. १९८३

३. माध्यमा : भाषा आणि भाषाव्यवहार : अशोक केळकर, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे. १९९६

४. भाषा आणि संस्कृती : ना.गो.कालेलकर, मौज प्रकाशन, मुंबई. १९६२

५. भाषा : इतिहास आणि भूगोल : ना.गो. कालेलकर, मौज प्रकाशन, मुंबई. १९८५

६. भाषा व साहित्य : संशोधन खंड पहिला : संपा. वसंत जोशी, म.सा.प.पुणे. १९८१

७. भाषिक संघर्षाचे समाजशास्त्र : रवींद्र केळकर, राजहंस वितरण, पणजी. २००८

८. सामाजिक भाषाविज्ञान : रमेश धोंगडे, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे. २००६

९. सामाजिक भाषाविज्ञान : कक्षा आणि अभ्यास : संपा. जयश्री पाटणकर, ससंदर्भ प्रकाशन, नाशिक. २००५

१०.सामाजिक भाषाविज्ञान : संपा. प्रभाकर जोशी, चारुता गोखले, निराली प्रकाशन, पुणे. १९९३

११.भाषाविज्ञान वर्णनात्मक आणि ऐतिहासिक : संपा. स.गं. मालशे, अंजली सोमण, हेमंत इनामदार, संजय प्रकाशन, पुणे. १९८२

१२.आधुनिक भाषाविज्ञान : सिध्दांत आणि उपयोजन : मिलिंद मालशे, मौज प्रकाशन,मुंबई.

१३. रुजुवात : अशोक केळकर, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई. २००८

१४. मराठी भाषा : उद्‌गम आणि विकास : कृ.पा. कुलकर्णी, मॉडर्न प्रकाशन, पुणे. १९६३

१५. वर्णनात्मक भाषाविज्ञान : स्वरूप आणि पध्दती : संपा. कल्याण काळे, अंजली सोमण, द.दि. पुंडे, गोखले एज्युकेशन सोसायटी, नाशिक. १९८५

१६. मराठीचे वर्णनात्मक भाषाविज्ञान : महेंद्र कदम, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे. २००३

१७. मराठी आणि अन्य भाषा : अन्योन्य संबंध विशेषांक : संपा. अरुण प्रभुणे, अक्षरयात्रा, मराठी साहित्य महामंडळ, मुंबई २००७

१८. बोलीविज्ञान : औदुंबर सरवदे, भाषाविकास संशोधन संस्था, कोल्हापूर. २०२०

१९.भारतीय भाषांचे लोक सर्वेक्षण : महाराष्ट्र : संपा. अरुण जाखडे, मुख्य संपादक गणेश देवी, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे. २०१३

२०. लिंगभाव समजून घेताना : कमला भसीन (भाषांतर)श्रुती तांबे, लोकवाङ्मयगृह, मुंबई.

२१.Language and Responsibility : Noam Chomsky, The Harvester press, Sussex, १९७९

अभ्यासपत्रिका HCT- ४.२. आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (१९९० ते २०१०)

उद्दिष्ट्ये :

१. प्रस्तुत कालखंडाची सामाजिक व सांस्कृतिक पार्श्वभूमी समजून घेणे.

२. आधुनिक मराठी वाङ्मयाच्या प्रेरणा, प्रवृत्ती आणि विविध लेखक व साहित्यकृतींचा अभ्यास करणे.

३. जागतिकीकरणाचा प्रभाव या कालखंडातील मराठी साहित्यावर कसा पडला आहे याचे आकलन करून घेणे.

अ.क्र.	घटक	तासिका	श्रेयांक	गुण
१.	**इ.स. १९९० ते २०१० या कालखंडातील साहित्य** अ) प्रस्तुत कालखंडाची सामाजिक व सांस्कृतिक पार्श्वभूमी ब) प्रस्तुत कालखंडातील स्थित्यंतरे व वाङ्मय लेखनावर झालेला परिणाम क) प्रस्तुत कालखंडातील महत्त्वाचे ग्रंथकार व त्यांचे ग्रंथलेखन, स्वरूप व विशेष	१५	१	२०
२.	**इ.स. १९९०ते २०१० या कालखंडातील मराठी साहित्याचा इतिहास** अ) कविता ब) नाटक क) चरित्र- आत्मचरित्र ड) नियतकालिक व वैचारिक लेखन	१५	१	२०
३.	**इ.स. १९९०ते २०१० या कालखंडातील मराठी साहित्याचा इतिहास** अ) कथा ब) कादंबरी क) ललित गद्य ड) प्रवास वर्णन	१५	१	२०
४.	**इ.स. १९९० ते २०१० या कालखंडातील विविध वाङ्मयीन प्रवाह** अ) ग्रामीण साहित्य ब) दलित साहित्य क) स्त्रीवादी साहित्य	१५	१	२०
	एकूण	६०	०४	८०

(टीप : इ.स.१९९० ते २०१० या कालखंडातील वाङ्मय निर्मितीच्या प्रेरणा, प्रवाह, महत्त्वाचे ग्रंथकार तसेच त्यांच्या साहित्यकृती या अनुषंगाने येथे अभ्यास अपेक्षित आहे.)

संदर्भ ग्रंथ :

१. प्रदक्षिणा खंड २ रा: संपा. पुष्पा भावे, विभा देशपांडे व इतर, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे.

२. आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास भाग २ रा : अ.ना. देशपांडे, म.सा.प., पुणे.

३. मराठी वाङ्मयाचा विवेचक इतिहास : प्र.न. जोशी, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.

४. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड ७ वा भाग १,२,३ : रा.श्री. जोग, म.सा.प, पुणे.

५. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड ५ वा : रा.श्री. जोग, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे.

६. धार आणि काठ : नरहर करंदीकर, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.

७. मराठी कथा : उद्‌गम आणि विकास : इंदुमती शेवडे

८. मराठी कादंबरीचे शतक : कुसुमावती देशपांडे, मौज प्रकाशन, मुंबई.

९. ललित कादंबरी विशेषांक : संपा. अशोक कोठावळे, दिवाळी अंक २०१३

१०.मराठी कादंबरीचा इतिहास : चंद्रकांत बांदिवडेकर

११.मराठी साहित्य: प्रेरणा आणि स्वरूप : संपा. गो.मा. पवार,पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.

१२.अनुवादमीमांसा : संपा. केशव तुपे, साक्षात प्रकाशन, औरंगाबाद.

१३. ग्रामीण चळवळ आणि आम्ही : संपा. वासुदेव मुलाटे, मेहता पब्लिकेशन्स, पुणे.

१४. ग्रामीण साहित्याचा इतिहास : चंद्रकुमार नलगे, सुरेश एजन्सी, पुणे.

१५. ग्रामीण साहित्य आणि समस्या : आनंद यादव

१६. दलित वैचारिक वाङ्मय : गंगाधर पानतावणे

१७. दलित साहित्य : उद्‌गम आणि विकास : योगेंद्र यादव

१८. दलित चळवळ आणि साहित्य : कृष्णा किरवले, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.

१९. स्त्रीवादी समीक्षा : अश्विनी धोंगडे

अभ्यासपत्रिका HCT- ४.३. शोधप्रबंध लेखन

गुण ८०

उद्दिष्ट्ये :

१. भाषा व साहित्य संशोधन पध्दती समजून घेणे.
२. शोधप्रबंध लेखनाचे स्वरूप लक्षात घेणे.
३. संशोधनाचा आराखडा तयार करण्याचे कौशल्य आत्मसात करणे.
४. शोधप्रबंध लेखनाची शास्त्रीय माहिती लक्षात घेणे.
५. प्रत्यक्ष शोधप्रबंध सादर करणे.

अभ्यासक्रम :

विद्यार्थ्यांनी या सत्रात अभ्यासपत्रिकेच्या अंतर्गत एक शोधनिबंध सादर करायचा आहे.

शोधप्रबंधाची मांडणी :

अ. उपोद्घात
  १. शीर्षक
  २. प्रास्ताविक
  ३. विषय निवडीमागील भूमिका
  ४. संशोधन गृहितके
  ५. संशोधन उद्दिष्ट्ये
  ६. संशोधनाची व्याप्ती आणि मर्यादा
  ७. पूर्वाभ्यास/ उपलब्ध अभ्यास साहित्याचा परामर्श
  ८. संशोधनाचे पध्दतीशास्त्र
ब. शोधप्रबंधाची प्रकरण रचना
क. उपसंहार
ड. परिशिष्ट - साधनग्रंथसूची
  संदर्भग्रंथसूची

शोधप्रबंध लेखनाचे नियम :

१. शोधप्रबंधाचाअभ्यासविषय मार्गदर्शक प्राध्यापकांच्या (विषय शिक्षक) सल्ल्याने व संमतीने निश्चित केलेला असावा.
२. शोधप्रबंधाच्या पहिल्या पानावर संबंधित मार्गदर्शक, विभागप्रमुख आणि संचालक/प्राचार्य यांच्या स्वाक्षरी असाव्यात.
३. संशोधन लेखन तंत्राचे पालन केलेले असावे.

४. शोधप्रबंध किमान ४० ते ५० पृष्ठसंख्येचा असावा. तो हस्तलिखित / टंकलिखित केलेला स्पायरल स्वरूपात असावा.

५. सदरचा प्रबंध सत्राच्या अखेरीस (अंतिम परीक्षेपूर्वी) संबंधित विषय शिक्षकांकडे जमा करावायचा आहे.

संदर्भ ग्रंथ :

टीप : सदर शोधप्रबंध लेखनासाठी विद्यार्थ्यांनी मार्गदर्शक प्राध्यापकांच्या सल्ल्याने निवडलेल्या विषयानुसार संदर्भ साधनांचा वापर करावयाचा आहे.

अभ्यासपत्रिका DSE - ४.१. एका साहित्यप्रकाराचा अभ्यास : कथा

उद्दिष्ट्ये :

१. मराठी कथा प्रकारातील समकालीन जीवन जाणिवा लक्षात घेणे.
२. स्त्रीवादी कथेतील स्त्रीजीवनदर्शन समजून घेणे.
३. ग्रामीण कथालेखनातील शेती, माती आणि जगणे समजून घेणे.
४. दलित कथांमधील नकार, वेदना आणि विद्रोह अवगत करून घेणे.
५. नागर कथेचे बदलते स्वरूप व रचनातंत्रे अभ्यासणे.

अ.क्र.	घटक	तासिका	श्रेयांक	गुण
१.	**नेमलेली साहित्यकृती : 'जेव्हा मी जात चोरली होती' : बाबुराव बागूल, लोकवाङ्मयगृह, मुंबई** अ) बाबुराव बागूल यांचा परिचय ब) 'जेव्हा मी जात चोरली होती' मधील कथांची आशयसूत्रे क) 'जेव्हा मी जात चोरली होती' मधील जातसंघर्ष ड) 'जेव्हा मी जात चोरली होती' संग्रहातील कथांचे विशेष	**१५**	**१**	**२०**
२.	**नेमलेली साहित्यकृती : 'अंगारमाती' : भास्कर चंदनशिव, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद** अ) भास्कर चंदनशिव यांचा परिचय ब) 'अंगारमाती' मधील कथांची आशसूत्रे क) 'अंगारमाती' मधील कथेमध्ये आलेले ग्रामीण जीवन ड) 'अंगारमाती' या संग्रहातील कथांचे विशेष	**१५**	**१**	**२०**
३.	**नेमलेली साहित्यकृती : 'वलय' : सानिया विजय प्रकाशन, नागपूर** अ) सानिया यांचा परिचय ब) 'वलय' मधील कथांची आशयसूत्रे क) 'वलय' मधील कथेमध्ये आलेले स्त्रीजीवन ड) 'वलय' या संग्रहातील कथांचे विशेष	**१५**	**१**	**२०**
४.	**नेमलेली साहित्यकृती : 'लेखकाचा मृत्यू आणि इतर गोष्टी' : जयंत पवार, शब्द पब्लिकेशन, मुंबई** अ) जयंत पवार यांचा परिचय ब) 'लेखकाचा मृत्यू आणि इतर गोष्टी' मधील कथांची आशयसूत्रे क) 'लेखकाचा मृत्यू आणि इतर गोष्टी' मधील समकालीन नागर जीवनातील प्रश्न	**१५**	**१**	**२०**

	ड) 'लेखकाचा मृत्यू आणि इतर गोष्टी' या संग्रहातील कथांचे विशेष			
	एकूण	**६०**	**०४**	**८०**

संदर्भ ग्रंथ :

१. मराठी कथेची स्थितीगती : अंजली सोमण

२. मराठी कथा : रूप आणि परिसर : म.द. हातकणंगलेकर

३. कथनात्म साहित्य आणि समीक्षा : हरिश्चंद्र थोरात

४. लेखाजोखा : सतीश तांबे

५. मराठी कथा : १९४० ते २००० एक परामर्श : सुधा जोशी

६. मराठी कथा विसावे शतक : संपा. के.ज.पुरोहित, सुधा जोशी

७. समग्र लेखक बाबुराव बागूल : संपा. कृष्णा किरवले

८. बाबुराव बागूल : व्यक्ती आणि वाङ्मय : सुखदेव ढाणके

९. बाबुराव बागूल : व्यक्ती आणि साहित्य : मालती इंगळे

१०.भास्कर चंदनशिव यांची कथा : सुनील चंदनशिव

११.लाल चिखल : निवडक भास्कर चंदनशिव : संपा. इंद्रजित भालेराव

१२. स्त्रीलिखित मराठी कथा : संपा. अरुणा ढेरे

१३. संपादित सानिया : संपा. रेखा साने-इनामदार, वंदना बोकील-कुलकर्णी

१४. सानिया यांचे साहित्य आणि स्त्रीवाद : शिल्पा म्हात्रे

१५. मराठी कथा : मूल्य आणि ऱ्हास : जी.के.ऐनापुरे

१६. परिदृश्य : स्वातंत्र्योत्तर मराठी कथा : संपा. निशिकांत ठकार

१७. खेळ, कथा विशेषांक, २०१२

१८. ललित, कथा विशेषांक, २०१३

१९. सर्वधारा, नव्वदोत्तरी कथा विशेषांक, २०१७

२०. शब्दरूची, कथा विशेषांक, २०२०

अभ्यासपत्रिका DSE ४.२. साहित्याचा सामाजिक दृष्टिकोणातून अभ्यास (उपयोजन)

उद्दिष्ट्ये :

१. साहित्य आणि समाज यांचा अनुबंध समजून घेणे.
२. सामाजिक घडामोडींचा साहित्यावर पडणारा प्रभाव लक्षात घेणे.
३. लेखकाच्या वाङ्मयीन व्यक्तिमत्त्वाची जडणघडण समजून घेणे.
४. साहित्यकृतीचे सामाजिक दृष्टिकोणातून विश्लेषण करणे.
५. साहित्याच्या अभिरुचीचा सामाजिक दृष्टिकोणातून विचार करणे.

अ.क्र.	घटक	तासिका	श्रेयांक	गुण
१.	**नेमलेली साहित्यकृती : 'कळयांचे निश्वास' (कथासंग्रह) : विभावरी शिरूरकर, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई** अ) विभावरी शिरूरकर यांचा परिचय ब) 'कळयांचे निश्वास 'मधील कथांचे सामाजिक दृष्टिकोणातून विश्लेषण क) कळयांचे निश्वास मधील कथांच्या रूपबंधाचे सामाजिक आकलन	१५	१	२०
२.	**नेमलेली साहित्यकृती : 'बारोमास' (कादंबरी) : सदानंद देशमुख, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे** अ) सदानंद देशमुख यांचा परिचय ब) 'बारोमास' कादंबरीचे सामाजिक दृष्टिकोणातून विश्लेषण क) 'बारोमास' कादंबरीच्या रूपबंधाचे सामाजिक आकलन	१५	१	२०
३.	**नेमलेली साहित्यकृती : 'चित्रलिपी' (कवितासंग्रह) वसंत आबाजी डहाके, लोकवाङ्मयगृह, मुंबई** अ) वसंत आबाजी डहाके यांचा परिचय ब) 'चित्रलिपी' मधील कवितेचे सामाजिक दृष्टिकोणातून विश्लेषण क) 'चित्रलिपी' मधील कवितांच्या रूपबंधाचे सामाजिक आकलन	१५	१	२०
४.	**नेमलेली साहित्यकृती : 'कोल्हाटयाचं पोर' (आत्मकथन) : किशोर शांताबाई काळे, ग्रंथाली प्रकाशन, मुंबई** अ) किशोर शांताबाई काळे यांचा परिचय ब) 'कोल्हाटयाचं पोर' या आत्मकथनाचे सामाजिक दृष्टिकोणातून विश्लेषण	१५	१	२०

	क) 'कोल्हाटयाचं पोर' या आत्मकथनाच्या रूपबंधाचे सामाजिक आकलन			
	एकूण	**६०**	**०४**	**८०**

संदर्भ ग्रंथ :

१. आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास : अ.ना.देशपांडे

२. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड सातवा: महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे.

३. मराठी लेखिका : चिंता आणि चिंतन : भालचंद्र फडके

४. अवलोकन : मराठी समीक्षा आणि साहित्य : दिगंबर पाध्ये

५. बारोमास : एक अन्वयार्थ : संपा. विजय पाटील

६. दलितांची आत्मकथने : वासुदेव मुलाटे, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद.

७. दलित आत्मकथा : एक आकलन : शरणकुमार लिंबाळे

८. साहित्य, समाज आणि परिवर्तन : वासुदेव मुलाटे

९. मराठी कादंबरी : सृष्टी आणि दृष्टी : सुहास पुजारी

१०.ललित, अंक एप्रिल, २००७

११.महाराष्ट्र साहित्य पत्रिका, अंक जाने-मार्च, २०१०

१२. ललित, फेब्रुवारी, २०१२

१३. खेळ, वसंत आबाजी डहाके विशेषांक, २००८

१४. चित्रलिपी (लेख), रणधीर शिंदे, अक्षरदान दिवाळी अंक, २०१८

१५. भोमाड, वसंत आबाजी डहाके : एक आकलन, रणधीर शिंदे, कविता-रती, कविता मर्मग्रहण विशेषांक, दिवाळी अंक, २०१२

अभ्यासपत्रिका DSE ३.३. वाङ्मयीन संस्कृती

उद्दिष्ट्ये :

१. वाङ्मयीन संस्कृतीचे स्वरूप समजून घेणे.
२. वाङ्मयीन संस्कृतीतील स्थित्यंतराचा परिचय करून घेणे.
३. वाङ्मयीन संस्कृतीमधील पारंपरिक मौखिक परंपरा लक्षात घेणे.
४. वाङ्मयीन संस्कृतीमधील आधुनिक लिखित परंपरा लक्षात घेणे.
५. वाङ्मयीन संस्कृतीचे सामाजिक प्रबोधनातील योगदान समजून घेणे.

अ.क्र.	घटक	तासिका	श्रेयांक	गुण
१.	**वाङ्मय आणि समाज, संस्कृती यांच्यातील अनुबंध** अ) वाङ्मय,समाज आणि संस्कृती परस्परसंबंध ब) वाङ्मयीन संस्कृतीची जडणघडण क) वाङ्मयीन संस्कृतीचे मूलतत्त्वे ड) वाङ्मयीन संस्कृतीचे विशेष	१५	१	२०
२.	**वाङ्मयीन संस्कृतीचे घटक : मौखिक - पारंपरिक** अ) वाङ्मयीन संस्कृतीतील मौखिक परंपरा ब) प्रयोगरूप सादरीकरणाच्या कला, तमाशा, लळित, भारूड, कीर्तन क) वाङ्मयीन धर्मपंथ आणि राजाश्रय ड) लोकपंरपरा	१५	१	२०
३.	**वाङ्मयीन संस्कृतीचे घटक : लिखित - आधुनिक** अ) मुद्रणयुग, नियतकालिके ब) ग्रंथव्यवहार, लेखक, प्रकाशक, वितरक, वाचक क) वाङ्मयीन संस्था, महामंडळे, संमेलने, पुरस्कार ड) विद्यापीठीय अध्यापन इत्यादी	१५	१	२०
४.	**सामाजिक प्रबोधन आणि वाङ्मय संस्कृतीचे योगदान** अ) सत्यशोधकी जलसे व साहित्य ब) आंबेडकरी जलसे व साहित्य क) संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीतील वाङ्मयीन आविष्कार ड) वैचारिक व प्रबोधनात्मक निबंधवाङ्मय	१५	१	२०
	एकूण	६०	०४	८०

संदर्भ ग्रंथ :

१. वाङ्मयीन संस्कृती : सुधीर रसाळ
२. साहित्य आणि समाज : संपा. नागनाथ कोत्तापल्ले
३. मराठी भाषिक आणि वाङ्मयीन संस्कती : कौतिकराव ढाले पाटील
४. मराठी साहित्य : इतिहास आणि संस्कृती : वसंत आबाजी डहाके
५. प्रबोधनाच्या पाऊलखुणा : गं.बा.सरदार
६. साहित्य संमेलनाच्या मांडवाखालून : कौतिकराव ढाले पाटील
७. अभिरुची : ग्रामीण आणि नागर : गो.म.कुलकर्णी
८. साहित्यमूल्ये आणि अभिरुची : गो.मा.पवार
९. सत्यशोधक जलसे : संभाजी खराट
१०.आंबेडकरी जलसे : कृष्णा किरवले
११.संयुक्त महाराष्ट्र : दि.के.बेडेकर
१२.संयुक्त महाराष्ट्राच्या लढयातील शहिरांचे योगदान : सुहासिनी देशपांडे
१३.विसाव्या शतकातील महाराष्ट्र खंड सातवा संयुक्त महाराष्ट्र चळवळ १९४८ ते १९६३ : य.दि.फडके, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.

अभ्यासपत्रिका DSE ४.४. आधुनिक मराठी गद्य

उद्दिष्ट्ये :

१. आधुनिक कालखंडातील वाङ्मयीन परंपरांचा परिचय करून घेणे.
२. आधुनिक कालखंडातील साहित्यकृतीचे आकलन करून घेणे.
३. आधुनिक मराठी गद्याच्या उगमाची मीमांसा करणे.
४. मराठी गद्याची संकल्पना समजून घेणे.
५. आधुनिक मराठी गद्याच्या विविधांगी आविष्कारांचे विशेष लक्षात घेणे.

अ.क्र.	घटक	तासिका	श्रेयांक	गुण
१.	**मराठी गद्य : संकल्पना आणि स्वरूप** अ) मराठी गद्याची संकल्पना ब) मराठी गद्याचे स्वरूप क) मराठी गद्याची परंपरा ड) मराठी गद्याचे वाङ्मयीन मूल्यमापन	**१५**	**१**	**२०**
२.	**नेमलेली साहित्यकृती : 'एकोणिसाव्या शतकातील मराठी गद्य खंड २' : संपा. भा.ल.भोळे, साहित्य अकादेमी प्रकाशन, नवी दिल्ली** अ) भा.ल.भोळे यांचा परिचय ब) एकोणिसाव्या शतकातील गद्याची बहुविविधता क) एकोणिसाव्या शतकातील गद्याचे भाषासौष्ठव ड) एकोणिसाव्या शतकातील गद्याचे वैचारिक वेगळेपण	**१५**	**१**	**२०**
३.	**नेमलेली साहित्यकृती : 'डोह' (ललित गद्य) श्रीनिवास विनायक कुलकर्णी, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई** अ) श्रीनिवास विनायक कुलकर्णी यांचा परिचय ब) 'डोह' मधील ललित गद्याचे स्वरूप क) 'डोह' मधील ललित गद्याचे आविष्कार विशेष ड) 'डोह' मधील ललित गद्याचे वाङ्मयीन वेगळेपण	**१५**	**१**	**२०**
४.	**नेमलेली साहित्यकृती : 'सनातन' (कादंबरी) शरणकुमार लिंबाळे, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे** अ) शरणकुमार लिंबाळे यांचा परिचय ब) 'सनातन' कादंबरीतील आशय आणि आविष्कार क) 'सनातन' कादंबरीचे वाङ्मयीन मूल्यमापन ड) 'सनातन' कादंबरीचे वेगळेपण	**१५**	**१**	**२०**
	एकूण	**६०**	**०४**	**८०**

संदर्भ ग्रंथ :

१. आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड १ व २ : संपा.अ.ना.देशपांडे

२. आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड ४ : संपा. रा.श्री.जोग

३. मराठी गद्याचा इंग्रजी अवतार : द.वा.पोतदार

४. मराठी कादंबरी नोंदी व निरीक्षणे : रंगनाथ पठारे

५. आधुनिक मराठी गद्याचा पायाभूत अभ्यास : संपा. वासुदेव मुलाटे

६. आधुनिक मराठी गद्याची उत्क्रांती : कृ.भि.कुलकर्णी

७. प्रदक्षिणा खंड १ व २ : संपा. अनिरुध्द कुलकर्णी

८. आधुनिक मराठी गद्य : रा.भि.जोशी

९. अर्वाचीन मराठी गद्याची पूर्वपीठिका : गं.बा.सरदार

१०. डोह : एक आकलन : संपा. विजया चौधरी

११. ललित, कादंबरी विशेषांक, २०१३

१२. सनातन : दलितांच्या दुखऱ्या वेदनेची भळभळती जखम : लेख : महेश खरात, मुक्त शब्द मासिक, मे २०२१.

अभ्यासपत्रिका SCT- ४.१. सौंदर्यशास्त्र

उद्दिष्ट्ये :

१. सौंदर्यशास्त्राचे स्वरूप समजून घेणे.
२. सौंदर्यानुभूतीचे तात्त्विक मूल्यांकन लक्षात घेणे.
३. साहित्यकृतीचा सौंदर्यशास्त्रीय विचार व दृष्टिकोन समजून घेणे.
४. सौंदर्यशास्त्र रूपबंधाचा विचार लक्षात घेणे.
५. सौंदर्यशास्त्राबद्दलची अभिरुची वृध्दिंगत करणे.

अ.क्र.	घटक	तासिका	श्रेयांक	गुण
१.	**सौंदर्यशास्त्राचे स्वरूप** अ) सौंदर्यशास्त्र संकल्पना ब) सौंदर्यशास्त्र अभ्यासपद्धती क) सौंदर्यशास्त्र व साहित्यविचार ड) सौंदर्यशास्त्र आणि साहित्य	१५	१	२०
२.	**सौंदर्यानुभाविषीचा तात्त्विक विचार** अ) सौंदर्य व अनुभूती परस्परसंबंध ब) कांटचा सौंदर्यविचार क) सौंदर्यानुभवाविषयी मराठीतील तत्त्वचिंतन ड) सौंदर्यानुभावाचे विशेष	१५	१	२०
३.	**साहित्यकृतीचे सौदर्यशास्त्रीय मूल्यांकन** अ) सर्जन व गुणग्रहण (कलानिर्मिती व आस्वाद) ब) कला सर्जनविषयक सांस्कृतिक सापेक्षता क) साहित्य समीक्षाविषयक सांस्कृतिक सापेक्षता ड) कला व नैतिकता	१५	१	२०
४.	**सौंदर्यविचार : कला व रूप** अ) आशय व अभिव्यक्ती : माध्यम, तंत्र व शैली ब) साहित्यकृतीतील अर्थ व त्याचे संघटन क) सेंद्रिय एकतेचा सिध्दांत ड) सौंदर्यशास्त्राचा कलात्मक विचार	१५	१	२०
	एकूण	६०	०४	८०

संदर्भ ग्रंथ :

१. सौंदर्यमीमांसा : रा.भा.पाटणकर, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.

२. सौंदर्य आणि साहित्य : बा.सी.मर्ढेकर, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.

३. मर्ढेकरांची सौंदर्यमीमांसा : प्रभाकर पाध्ये, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.

४. साहित्यविचार आणि सौंदर्यशास्त्र : रा.भा.पाटणकर, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.

५. अब्राह्मणी साहित्य व कलांचे सौंदर्यशास्त्र : कॉ. शरद पाटील, मावळाई प्रकाशन.

६. साहित्याचे इहवादी सौंदर्यशास्त्र : यशवंत मनोहर, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे.

७. साहित्यसौंदर्य : शोध आणि समीक्षा : श्रीपाल सबनीस, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे.

८. भारतीय सौंदर्यशास्त्र भाग १ व २ : जयप्रकाश जगताप, जगताप पब्लिशिंग हाऊस.

९. पाश्चात्य सौंदर्यशास्त्र : जयप्रकाश जगताप, जगताप पब्लिशिंग हाऊस.

१०.पाश्चात्य सौंदर्यशास्त्र : विनोद इंदूरकर, विजय प्रकाशन, नागपूर.

११.जीवन,साहित्य,कला आणि सौंदर्यशास्त्र : विजयराजे, श्री मंगेश प्रकाशन, नागपूर.

१२.दलित साहित्याचे सौंदर्यशास्त्र : शरणकुमार लिंबाळे, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे.

१३.दलित कविता व दलित साहित्याचे सौंदर्यशास्त्र : म.सु.पाटील, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे

१४. सौंदर्यशास्त्राची रूपरेषा : संपा. एस.व्ही.कुलकर्णी, बी.पी. काळे, ई.आर. मठवाले, स्वाती प्रकाशन, पूर्णा.

अभ्यासपत्रिका SCT- ४.२. लोकप्रिय साहित्य

गुण ८०

उद्दिष्ट्ये :

१. लोकप्रिय साहित्याचे स्वरूप समजून घेणे.
२. मराठीतील लोकप्रिय साहित्याचा उगम व वाटचाल लक्षात घेणे.
३. लोकप्रिय साहित्याचे विशेष समजून घेणे.
४. लोकप्रिय साहित्याच्या भाषेचे वेगळेपण समजून घेणे.
५. लोकप्रिय साहित्य आणि वाचकांची अभिरुची यांचा सहसंबंध स्पष्ट करणे.

अ.क्र.	घटक	तासिका	श्रेयांक	गुण
१.	**लोकप्रिय साहित्य : स्वरूप व विशेष** अ) लोकप्रिय साहित्य : संकल्पना व विशेष ब) लोकप्रिय साहित्याचे रचनातंत्र व भाषाशैली क) मराठीतील लोकप्रिय साहित्याची वाटचाल ड) लोकप्रिय साहित्य : वाचकांची अभिरुची आणि वाङ्मयीन व्यवहार	**१५**	**१**	**२०**
२.	**नेमलेली साहित्यकृती : 'स्वामी' : रणजीत देसाई, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे.** अ) रणजीत देसाई यांचा परिचय ब) 'स्वामी' मधील ऐतिहासिकता क) 'स्वामी' मधील कलात्मकता ड) 'स्वामी' ची वाचकाभिमुख लोकप्रियता	**१५**	**१**	**२०**
३.	**नेमलेली साहित्यकृती : 'बालंट' : बाबा कदम, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे** अ) बाबा कदम यांचा परिचय ब) 'बालंट' मधील रंजनपरता क) 'बालंट' मधील रहस्यमयता ड) 'बालंट' ची वाचकनिष्ठ लोकप्रियता	**१५**	**१**	**२०**
४.	**नेमलेली कलाकृती : 'दुनियादारी' : सुहास शिरवळकर, शशिदीप प्रकाशन, पुणे.** अ) सुहास शिरवळकर यांचा परिचय ब) 'दुनियादारी' मधील प्रेम, शृंगार व स्वप्नरंजन क) 'दुनियादारी' वाचकानुभव ड) 'दुनियादारी' ची वाचककेंद्री लोकप्रियता	**१५**	**१**	**२०**
	एकूण	**६०**	**०४**	**८०**

संदर्भ ग्रंथ :

१. लोकप्रिय साहित्य -लेख : रेखा साने इनामदार, मराठी वाङ्मया इतिहास खंड सातवा, १९५० ते २००० भाग तिसरा, म.सा.प.पुणे.

२. साहित्य प्रत्यय : भा.ल.भोळे, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद. २००१

३. लोकप्रिय साहित्यातील सामाजिकतेचे स्वरूप- लेख : गं.ना.जोगळेकर, आधुनिक मराठी साहित्य आणि सामाजिकता : संपा. मृणालिनी शहा व विद्यागौरी टिळक, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे.२००७

४. रंजनप्रधान सामाजिक कादंबरीची स्वरूपमीमांसा - लेख : नागनाथ कोत्तापल्ले, आधुनिक मराठी साहित्य आणि सामाजिकता : संपा. मृणालिनी शहा व विद्यागौरी टिळक, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे.२००७

५. विलोकन : विलास खोले, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई. २०१६

६. लोकप्रिय लेखिकेच्या कादंबऱ्यातील स्त्री प्रतिमा : प्रतिभा घाग, गोदा प्रकाशन, औरंगाबाद.२०१४

७. आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास भाग २ : अ.ना.देशपांडे, म.सा.प.पुणे.

८. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड ५ : रा.श्री.जोग, म.सा.प.पुणे.

९. मराठी साहित्य : प्रेरणा आणि स्वरूप : संपा. गो.मा.पवार, म.द.हातकणंगलेकर, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.

१०. परिवर्तनाचा वाटसरू, दिवाळी अंक, १९९९

अभ्यासपत्रिका SCT ४.३. - साहित्यप्रकारांचा सूक्ष्म अभ्यास

उद्दिष्ट्ये :

१. साहित्यप्रकारांची संकल्पना समजून घेणे.
२. साहित्यप्रकारांतील प्रकार भिन्नता समजून घेणे
३. साहित्यप्रकारांचे प्रकार भिन्नतेतील सूक्ष्मता अभ्यासणे.
४. साहित्यप्रकारांतील प्रमुख व इतर प्रकार विद्यार्थ्यांना समजावून सांगणे.
५. विद्यार्थ्यांना साहित्यप्रकारांचा सूक्ष्म अभ्यास करण्यास प्रवृत्त करणे.

अ.क्र.	घटक	तासिका	श्रेयांक	गुण
१.	**साहित्य प्रकारभेदाचे स्वरूप विशेष** अ) साहित्य आणि साहित्याचे प्रकार ब) साहित्यप्रकारांच्या वर्गीकरणाची आवश्यकता क) साहित्यप्रकारांच्या वर्गीकरणाची तत्त्वे ड)साहित्यप्रकाराविषयक करार संकल्पना	१५	१	२०
२.	**साहित्यप्रकार : काव्य** अ) महाकाव्य ब) आख्यानकाव्य क) कविता ड) दीर्घकाव्य इ) भावकविता	१५	१	२०
३.	**साहित्यप्रकार : कथात्म/कथनात्म** अ) कथा ब) दीर्घकथा क) लघुकादंबरी ड) कादंबरी	१५	१	२०
४.	**अन्य साहित्यप्रकार** अ) नाटक ब) चरित्र - आत्मचरित्र क) आठवणी ड) रोजनिशी इ) प्रवासवर्णन	१५	१	२०
	एकूण	६०	०४	८०

संदर्भ ग्रंथ :

१. साहित्य : अध्यापन आणि प्रकार, संपादक श्री.पु. भागवत व इतर, मौज प्रकाशन, मुंबई, १९८७.
२. साहित्यविचार, अरविंद वामन कुलकर्णी, प्रतिमा प्रकाशन,पुणे, द्वितीयावृत्ती १९९७.
३. साहित्यप्रकारांचा अभ्यास, मिलिंद मालशे, साहित्याचा अभ्यास, पुणे, २००३.
४. साहित्यप्रकार : संकल्पना आणि स्वरूप, डॉ. ईश्वर सोमनाथे, विजय प्रकाशन, नागपूर,
५. वाङ्मयप्रकारांची संकल्पना (लेख) चंद्रशेखर जहागिरदार, वाङ्मयाचे अध्यापन, संपादक वा.पु. गिंडे, द.दि.पुंडे, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, १९९४.
६. साहित्याचे तत्त्वज्ञान, वि.ना.ढवळे, कॉन्टिनेंटल प्रकाशन, मुंबई, मराठी तत्त्वज्ञान महाकोश मंडळ, पुणे, १९८४
७. साहित्यशास्त्र : स्वरूप आणि समस्या, वसंत पाटणकर, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, प्रथमावृत्ती जुलै २००६, पुनर्मुद्रण, २०१५
८. आधुनिक समीक्षा- सिध्दान्त, मिलिंद मालशे- अशोक जोशी, मराठी विभाग,मुंबई. विद्यापीठ व मौज प्रकाशन गृह, मुंबई, २००७.
९. कविता संकल्पना निर्मिती आणि समीक्षा, वसंत पाटणकर, मुंबई विद्यापीठ व अनुभव प्रकाशन, मुंबई
१०. लघुकथा लेखन : तंत्र आणि मंत्र, ना.सी.फडके, श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे.
११. कथा: संकल्पना आणि समीक्षा, सुधा जोशी, मौज प्रकाशन, मुंबई.
१२. मराठी कथेची स्थितीगती, अंजली सोमण, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
१३. कादंबरी : एक साहित्यप्रकार, डॉ. हरिश्चंद्र थोरात, शब्द प्रकाशन, मुंबई.
१४. मराठी कादंबरी - प्रेरणा व स्वरूप, कुसुमावती देशपांडे.
१५. मराठी लघुकादंबरी : रूपबंध आणि अंतरंग : मदन कुलकर्णी, विजय प्रकाशन, नागपूर
१६. नाटक : स्वरूप आणि समीक्षा, द. भि. कुलकर्णी, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे.
१७. मराठी नाटक आणि रंगभूमी,संपा.विश्वनाथ शिंदे, हिमांशू स्मार्त, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
१८. ललित गद्य, आनंद यादव, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे.
१९. आत्मचरित्रमीमांसा, आनंद यादव, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे.
२०. चरित्र-आत्मचरित्र : तंत्र आणि इतिहास, प्रा. अ.म.जोशी, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
२१. दलितांची आत्मकथने : संकल्पना व स्वरूप, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद.
२२. महर्षी विठ्ठल रामजी शिंदे यांची रोजनिशी : संपा. गो.मा.पवार, रणधीर शिंदे, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई.

अभ्यासपत्रिका SCT- ४.४. मराठीचे प्रमाणलेखन व व्याकरण

उद्दिष्ट्ये :

१. मराठीचे प्रमाणलेखन व मुद्रितशोधन कौशल्य आत्मसात करून घेणे.
२. मुद्रितशोधन कौशल्ये उपयोजनांची विविध क्षेत्रे समजून घेणे.
३. मराठी व्याकरणाचा परिचय करून घेणे.
४. मराठी व्याकरणाच्या अभ्यासाचे भाषेच्या संदर्भातील महत्त्व समजून घेणे.
५. स्पर्धा परीक्षेतील मराठी भाषेचे व व्याकरणाचे स्वरूप लक्षात घेणे.

अ.क्र.	घटक	तासिका	श्रेयांक	गुण
१.	**लेखनविषयक नियम व मुद्रितशोधन** अ) प्रमाणलेखन विषयक नियम व मुद्रितशोधनाचे स्वरूप ब) प्रमाणलेखन विषयक अठरा नियम क) मुद्रितशोधन : खुणा व त्यांचे उपयोजन ड) प्रात्यक्षिके	१५	१	२०
२.	**मराठी व्याकरण** अ) व्याकरणाचे स्वरूप व भाषाभ्यासातील स्थान ब) मराठी वर्णमाला : स्वरूप व वर्गीकरण क) स्वर, स्वरादी व व्यंजने व त्यांचे प्रकार ड) शब्दांच्या जाती : विकारी व अविकारी	१५	१	२०
३.	**मराठी व्याकरण** अ) मराठीतील लिंगविचार ब) पुल्लींगी, स्त्रीलिंगी, नपुसकलिंगी क) मराठीतील विभक्तीविचार ड) विभक्तीचे प्रकार : प्रत्यय व सामान्यरूप	१५	१	२०
४.	**मराठी व्याकरण** अ) समास : स्वरूप व विशेष ब) समासाचे प्रकार क) प्रयोग : स्वरूप व विशेष ड) प्रयोगाचे प्रकार	१५	१	२०
	एकूण	६०	०४	८०

संदर्भ ग्रंथ :

१. मराठी भाषा : उद्‌गम आणि विकास : कृ.पा.कुलकर्णी, मॉडर्न प्रकाशन, पुणे.१९६४

२. मराठीचा भाषिक अभ्यास : मु.श्री.कानडे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.१९९४

३. शुध्दलेखन नियमावली : भाषा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई. १९८७

४. मराठी शुध्दलेखन प्रदीप : मो.रा.वाळिंबे, नितीन प्रकाशन, पुणे.

५. मराठी लेखन कोश : अरुण फडके, केशव भिकाजी ढवळे प्रकाशन, पुणे. २००१

६. मराठी लेखन मार्गदर्शिका : यास्मिन शेख, राज्य मराठी विकास संस्था, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई. २०१७

७. व्यावहारिक मराठी : ल.रा.नसिराबादकर, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर. २०१८

८. शास्त्रीय मराठी व्याकरण : मो.के.दामले, केशव भिकाजी ढवळे प्रकाशन, मुंबई.

९. मराठी व्याकरणाचा पुनर्विचार : अरविंद मंगळूरकर, पुणे विद्यापीठ, १९६४

१०.मराठी व्याकरण : लीला गोविलकर, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे. १९८८

११.मराठी व्याकरण स्वरूपविचार : लीला गोविलकर, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर.

१२.सुगम मराठी व्याकरण व लेखन : मो.रा.वाळिंबे, नितीन प्रकाशन, पुणे.२०१७

१३.मराठी व्याकरण परिचय : राजशेखर हिरेमठ, मेहता पब्लिकेशन, पुणे.१९८८

१४. मराठी व्याकरण : वाद आणि प्रवाद : कृ.पा.अर्जुनवाडकर

१५. सुलभ मराठी व्याकरण व लेखन : पद्मिनी बिनिवाले, नवनीत प्रकाशन, मुंबई

१६. मराठी व्याकरणातील वादस्थळे : सुनील रामटेक, ग्रंथाली प्रकाशन, पुणे.

पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर सोलापूर विद्यापीठ, सोलापूर

NAAC Accredited-2015
‘B’ Grade (CGPA 2.62)

मानविज्ञान विद्याशाखा
प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप (Nature Question Paper)
निवड आधारित श्रेयांकप्रणाली (CBCS)
शैक्षणिक वर्ष २०२१ - २२ पासून लागू

वेळ : ३ तास
एकूण गुण : ८०

प्रश्न १ ला : योग्य पर्याय निवडा (प्रत्येकी १ गुण)	गुण : १६
प्रश्न २ रा : थोडक्यात उत्तरे लिहा. (सहा पैकी चार) प्रत्येकी ४ गुण	गुण : १६
प्रश्न ३ रा : लघुत्तरी प्रश्न (चार पैकी दोन) प्रत्येकी ८ गुण	गुण : १६
प्रश्न ४ था : दीर्घोत्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक) विकल्पासह	गुण : १६
प्रश्न ५ वा : दीर्घोत्तरी प्रश्न (एकच प्रश्न)	गुण : १६

टीप : लेखी परीक्षेसाठी ८० गुण आणि अंतर्गत निरंतर मूल्यमापन (CA) २० गुण.

- २० गुणांसाठी प्रकल्प/ गृहपाठ/ मौखिकी यापैकी कोणत्याही एकाची निवड करावी.
- लेखी परीक्षा : ८० गुणांपैकी ३२ ला उत्तीर्ण.
- निरंतर मूल्यमापन (CA) : २० गुणापैकी ०८ ला उत्तीर्ण.